

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Вибудовування власної ідентичності у романі “Дочка людоджера”

Роси Монтеро

Студента (ки) 3 курсу групи МЛі 06-21

напряму підготовки 035.01

спеціальності 035 Філологія

Ваколюк Е.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник професор кафедри теорії та історії

світової літератури

Шульгун М.Е.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціал)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. РОМАН «ДОЧКА ЛЮДОЖЕРА» ЯК ПРИКЛАД СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	6
1.1. Поняття «ідентичності» у літературному вимірі	6
1.2. Літературна та громадська діяльність авторки роману Роси Монтеро	11
РОЗДІЛ II. ВИБУДОВУВАННЯ ВЛАСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У РОМАНІ «ДОЧКА ЛЮДОЖЕРА» РОСИ МОНТЕРО	14
2.1. Роман «Дочка людожера» в системі сучасної іспанської літератури	14
2.2. Фактори, що впливають на формування ідентичності у романі «Дочка людожера»	17
2.3. Ознаки та етапи вибудовування ідентичності у головній героїні твору	20
ВИСНОВКИ	24
RESUME	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Актуальність теми. Власна ідентичність — це складний термін. Він охоплює сукупність переконань, цінностей, досвіду та взаємодій з оточуючим світом. Ця ідентичність формується протягом життя і може зазнавати змін під впливом різноманітних чинників, таких як культурне середовище, виховання, соціальний статус та індивідуальні життєві події. Кожна людина має свою унікальну ідентичність, яка визначає її як особистість і відображається у всіх аспектах її життя.

Вибудовуючи власну ідентичність, людина активно взаємодіє з навколишнім світом, вивчає свої власні переконання та цінності, шукає своє місце в суспільстві та визначає свої життєві цілі та напрямки. Цей процес містить постійний розвиток, саморефлексію та відкритість до нових досвідів і можливостей. Вибудована ідентичність допомагає людині зрозуміти себе краще, відчувати впевненість у власних діях та прийняти свою унікальність із повагою до себе й до інших.

Тема вибудовування власної ідентичності — актуальна тема в соціології, філософії, а також у літературі. Про будовання та формування ідентичності людини писали такі автори, як Ф. Ніцше, Ж.-П. Сартр, В. Вулф, Дж. Джойс тощо. Ця тема також піднімається в романі «Дочка людоджера» іспанської письменниці Роси Монтеро. Розглядаючи тему вибудовування власної ідентичності, письменники та письменниці аналізують вплив різноманітних факторів, таких як соціокультурний контекст, особистісний досвід, взаємодія зі суспільством та інші аспекти, на формування ідентичності особистості. Вони розглядають процеси самоідентифікації, самовизначення та самореалізації, висвітлюючи внутрішній конфлікт та зміни, що супроводжують цей шлях до самовизначення. Крім того, автори досліджують взаємодію індивідів зі своїм оточенням, роль внутрішніх та зовнішніх факторів у формуванні самосвідомості та розумінні власної унікальності. Саме тому тему побудови та формування власної ідентичності можна вивчати в літературних творах. У цьому полягає **актуальність** даної роботи.

Ступінь розробленості. Тему власної ідентичності в літературному просторі розглядали такі науковці, як Г. Бокшань, Г. Волохова, Н. Демидова, Л. Донченко, М. Кудря, Н. Лисак, В. Рахнянський, О. Романенко, С. Романов, Л. Чорна, Т. Яблонська.

Об'єктом курсової роботи є тема вибудовування власної ідентичності.

Предметом виступає роман «Дочка людожера» Роси Монтери.

Метою курсової роботи є дослідити вибудовування власної ідентичності в романі «Дочка людожера» Роси Монтеро. Для досягнення мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Розкрити поняття «ідентичності» в літературному вимірі.
2. Вивчити літературну та громадську діяльність авторки роману Роси Монтеро.
3. Проаналізувати місце та значення роману «Дочка людожера» в системі сучасної іспанської літератури.
4. Дослідити фактори, що впливають на формування ідентичності в романі «Дочка людожера».
5. Виокремити ознаки та етапи вибудовування ідентичності в головній героїні твору.

Теоретико-методологічна основа дослідження. У роботі використаний **метод** вивчення наукової літератури, який сприяв дослідженню та аналізу вже написаних робіт в українському науковому просторі про вивчення власної ідентичності в науковому просторі. **Метод** аналізу використовувався для докладного розгляду роману «Дочка людожера» та розкриття теми побудування власної ідентичності в ньому.

Структура курсової роботи. Курсова складається зі вступу, двох розділів, у тому числі п'яти параграфів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ I. РОМАН «ДОЧКА ЛЮДОЖЕРА» ЯК ПРИКЛАД СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Поняття «ідентичності» у літературному вимірі

Поняття «ідентичності» в літературному вимірі часто використовується для висвітлення внутрішнього конфлікту героя, його пошуку себе та свого місця у світі. Літературні твори допомагають читачам краще зрозуміти різноманітні аспекти ідентичності, включаючи самовизначення, соціокультурний контекст, роль спадковості та вплив зовнішніх чинників на формування особистості. У літературі ідентичність часто представлена як динамічний процес, що відображається в еволюції героя протягом сюжету та його внутрішньому зростанні. Такі твори спонукають читачів до власних роздумів про сутність особистості та її пошук у світі літератури та життя. Розглянемо погляди українських дослідників на дане поняття.

Н. Демидова у своїх роботах згадує, що засновником теорії ідентичності є Е. Еріксон. У його працях на рівні індивіда ідентичність розуміється як «усвідомлення людиною власної певної незмінної даності, своєї фізичної зовнішності, темпераменту, задатків тощо — тобто як протяжність у часі» [4, с. 2]. На особистісному рівні «ідентичність розглядається як відчуття людиною власної неповторності, унікальності свого життєвого досвіду, що задає певну тотожність самому собі». Е. Еріксон висловлює переконання, що ідентичність формується протягом дитинства, унаслідок послідовної ідентифікації з дорослими, які є необхідною базою розвитку соціальної ідентичності в підлітковому віці [4, с.2].

Соціологами формування ідентичності мислиться як процес ідентифікації (від лат. *Identifico* — ототожнювати) — особа ототожнює себе з іншою людиною чи групою людей, нормами, цінностями. Дослідник М. А. Козловець у монографії «Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації» визначає ідентифікацію як процес водночас і об'єктивний (зумовлюється об'єктивними чинниками), і суб'єктивний (зумовлюється усвідомленням суб'єктом своєї

ідентичності) [4, с.3].

Н. Демидова у своїх дослідженнях приходиться до висновку, що найважливішим підходом до розуміння ідентичності є метод вивчення через літературу. За її словами, «саме в літературі ідентичність постає на рівні з національним питанням, національною ідентичністю» [4, с.4].

Т. М. Яблонська, розглядаючи тему ідентичності в літературі, каже, що автори пошук ідентичності розуміють як одну фундаментальних екзистенційних мотивацій людини, як процес співвіднесення із самим собою, відчуття внутрішньої узгодженості з тим, «який я є», з тим, які цінності та установки реалізую в житті. За словами авторки, «ідентичність має певну структуру, основними компонентами якої є змістовий та оцінювальний, що знаходяться у взаємодії та взаємозв'язку. Структура ідентичності є динамічним утворенням, що розвивається впродовж усього життя людини. Цей розвиток здійснюється нерівномірно й нелінійно, проходить через подолання криз ідентичності, може відбуватися як у прогресивному, так і в регресивному напрямку. Найчастіше ідентичність розглядається у двох аспектах — особистісному й соціальному. Особистісна ідентичність виступає як вторинна стосовно соціальної, формуючись на основі використання понять, вироблених у процесі соціальної категоризації» [19, с.385].

Л. Г. Чорна каже, що «ідентичність особи є тим узагальнювальним поняттям, що охоплює всі види ідентичності людини: соціальну, групову, індивідуальну, особистісну тощо. Ідентичність особистості, особиста та особистісна ідентичності — поняття, що відображають різні аспекти вияву ідентичності особи. Рольові ідентифікації — це універсальні складові формування будь-якого виду ідентичності особи» [18, с.117].

Г. Л. Волохова каже, що термін «ідентичність» є багатозначним науковим та життєвим терміном, що широко розповсюджений у сучасних суспільних науках, від математики та генетики до філософії, психології, політології, соціології та історії. Дослідниця дійшла до висновку, що «на сьогодні вчені не можуть дійти однозначності у визначенні та розмежуванні понять, пов'язаних

з ідентичністю, досі існує плутанина в понятійно-категоріальному апараті наукових праць із даної тематики» [3, с.13].

Великий внесок у дослідження «ідентичності» в сучасній та українській літературі зробили автори колективної монографії «Ідентичність», яка вийшла у 2021 році. У монографії автори пропонують дослідження змісту таких важливих модусів ідентичності, як ідентичність транскультурна, національна, етнічна, соціальна, гендерна, психологічна, поетика й типологія ідентичностей, методика й методологія дослідження ідентичності, засоби відтворення ідентичності в перекладах, форми та способи авторської і естетичної самосвідомості тощо. У монографії розглядається побудова ідентичності Анни Ярославни у французькій прозі, національну ідентичність Роксолани в романі Алена Паріса тощо [6].

Багато українських дослідників, розглядаючи ідентичність у літературі, визначають такий напрямок, як національна ідентичність. Наприклад, О. В. Романенко довела, що у 1985–2015 роках можна виділити два періоди формування української ідентичності та нових способів осмислення минулого в літературі. Перший припадає на 1985–2000 рр. Його авторка класифікує як часовий розрив. У межах цього періоду панівною ознакою літературного процесу та соціокультурної ситуації в Україні є деструкція як спосіб осмислення минулого та сучасності. Другий період — це 2000–2015 рр. На цьому етапі увиразнюються відмінності між українською та пострадянською (постколоніальною) ідентичністю [12, с. 112].

І. Накашидзе розглядала питання про теорію національної ідентичності в літературній діаспорі. За словами дослідниці, «у літературознавстві теорія національної ідентичності є провідною методологічною ідеєю, що допомагає аналізувати художню літературу на глибоких смислових рівнях, що спрямовують дослідника на фундаментальні питання мистецької кодифікації національного буття, національної психології, а також на конкретні питання, пов'язані з осмисленням художньо-мовної майстерності, змісту та сенсу художнього твору тощо» [10, с. 139].

Т. Урись каже, що художня література може бути цінним джерелом

формування національної ідентичності в культурній парадигмі розвитку особистості. Вона наголошує, що «література важливим джерелом формування та становлення національної ідентичності, адже саме художній твір містить концепти — образи, етнокультурні архетипи, символи, топонімію — ейдологічні маркери, які на текстуальному рівні прирівнюють це поняття й апелюють до національної ідентичності автора й читача. Тому художній твір не лише духовно збагачує особистість, підвищує її культуру та мистецьку обізнаність, але й формує її національну свідомість та ідентичність» [16, с. 188].

Х. Філіма розглядала проблеми національної ідентичності в письменницькій мемуаристиці України. Вона також зазначає, що «література як мистецтво слова неминує формує національне єство людини, її особистість. Власне тому письменство завжди є прикладом служіння нації, турботи про збереження її самобутньої культури, ідентичності, бо без цього може зникнути й саме джерело письменницького натхнення» [17, с. 163].

В. В. Рахнянський вивчав модель формування етнічної ідентичності в літературі на прикладі робіт Ричарда Родрігеса. Він дійшов висновків, що автор значну увагу зосереджував на особливостях сучасного ідентичнісного дискурсу у філософському, соціогуманітарному та літературознавчому контекстах, розглянуто низку ключових понять, пов'язаних із дослідженням конституювання та функціонування етнічної ідентичності в мексикано-американському культурному просторі [11, с. 179]. Дослідник В. В. Рахнянський розглядає ідентичність, як набір ролей, поведінкових моделей, масок, можливостей, як плінна й залежна від випадковостей.

Отже, розглядаючи поняття «ідентичності» в літературному вимірі, можна підсумувати наступне. Під терміном «ідентичність» можна розуміти внутрішню сутність особистості, її унікальні риси, які визначають її як індивіда. Це поняття охоплює сукупність переконань, цінностей, досвіду та емоцій, що формують індивідуальну самобутність кожної особистості. У літературі поняття «ідентичність» використовується для розкриття внутрішніх конфліктів, пошуку себе, а також відображення розвитку та еволюції героїв протягом сюжету.

Ідентичність у літературі є одним із ключових елементів для розуміння та сприйняття глибинних аспектів людської природи та пошуку власного місця у світі.

Кажучи про ідентичність у літературному вимірі, важливо зазначити наступні особливості. По-перше, літературна ідентичність часто відображається через внутрішній монолог героя, його роздуми та пошук власного «я». Цей процес надає читачеві можливість відчувати емоційну та психологічну глибину героїв та їхні внутрішні протиріччя. По-друге, ідентичність у літературі часто розглядається в контексті взаємодії героїв зі своїм соціокультурним середовищем. Це дозволяє відображати вплив зовнішніх факторів на формування особистості та її реакцію на соціальні зміни. По-третє, літературна ідентичність нерідко підкреслюється через символіку, образи та метафори, що допомагають читачеві краще зрозуміти внутрішній світ героїв та їхнє ставлення до світу. Таким чином, літературна ідентичність відіграє важливу роль у розкритті глибоких аспектів людської природи та відображенні пошуку себе у світі.

Вибудовування власної ідентичності в літературних творах може відбуватися наступним чином. По-перше, герой може зіткнутися з різними викликами та перешкодами, які вимагають від нього переосмислення своїх цінностей, переконань та бажань. Цей процес допомагає герою зрозуміти себе краще та знайти своє справжнє «я».

По-друге, герой може вступати в конфлікт зі своїм оточенням або соціальними нормами, що вимагає від нього виявлення сміливості та рішучості у визначенні своєї ідентичності. Цей конфлікт дозволяє герою зростати та розвиватися як особистість. По-третє, герой може взяти участь у подорожі або події, які дозволяють йому отримати новий досвід та перспективи, що впливають на його сприйняття себе та світу. Ця подорож допомагає герою збагатити свою ідентичність і зрости як особистість. Тож через різноманітні виклики, конфлікти та події в літературних творах герої розвиваються та формують свою власну ідентичність, що додає глибини та реалізму цим творам.

Отже, можна дійти висновку, що вибудовування власної ідентичності в

літературних творах може відбуватися наступним чином. Перш за все, герої зазнають внутрішнього конфлікту та виявляють суперечності у своїх переконаннях і цінностях, що спонукає їх до пошуку себе. Другим важливим аспектом є взаємодія з іншими персонажами та середовищем, що сприяє відкриттю нових аспектів особистості та її ставлення до світу. Крім того, самопізнання та саморефлексія героїв під час подорожі або внутрішнього шляху є ключовими елементами в процесі формування їхньої ідентичності. Таким чином, літературні твори відображають складний та відчутний шлях пошуку себе, який є невіддільною частиною життєвого шляху кожної людини.

1.2. Літературна та громадська діяльність авторки роману Роси Монтеро

Сьогодні в Іспанії є чимало відомих письменників та письменниць. Одна з них — Роса Монтеро, яка є однією з найвідоміших та найбільш талановитих сучасних письменниць країни. Роса Монтеро відома своїми романами, есе та журналістськими статтями, які відображають багатогранність іспанського суспільства та глибокі аналізи психологічних аспектів людської природи. Її твори часто відрізняються оригінальним підходом до тем та вмінням дотикати до складних питань, які стосуються індивідуальної та колективної ідентичності, ставлення до гендерних ролей, політичних перетворень та соціокультурних змін. Роса Монтеро безсумнівно відзначається своїм голосом у світі сучасної іспанської літератури та заслуговує на велику увагу як в Іспанії, так і за її межами.

Біографію Роси Монтеро можна охарактеризувати наступним чином. Вона народилася 3 січня 1951 року в Мадриді, Іспанія. Починала свою кар'єру як журналістка. Вона працювала в таких виданнях як «El País» та

«Diario 16», де виконувала різні літературні та журналістські обов'язки. У 1979 році вона опублікувала перший художній роман «Хроніка нелюбові» [1].

Її творчість характеризується глибоким аналізом сучасного суспільства та психологічних портретів персонажів. Роса Монтеро також відома своїми роботами в жанрі фантастики та магічного реалізму. Її книги перекладені на багато мов і високо цінуються як в Іспанії, так і в усьому світі.

Дебютний роман Роси Монтеро «Хроніка нелюбові» (1979) пропонує влучні спостереження та відверті розповіді про Іспанію кінця 70-х років через призму життя журналістки Анни, яка намагається організувати своє особисте життя після болючого розлучення. Анна прагне поєднати виховання сина з власними професійними амбіціями, вирішуючи завдання, що ставить перед нею її керівництво. Персонажі висловлюють свої думки на теми, що є табу, такі як аборти, стереотипи щодо статі, жіноча сексуальність, взаємини між чоловіком і жінкою та інші. Роман допомагає краще зрозуміти світовідчуття покоління, що відчувало себе одночасно могутнім і збентеженим, і ще не вміло повністю використовувати свою свободу без втрат[1]. Книга «Функція Дельта» — це книга, у якій герой Рікардо вивчає мемуари жінки з 1980 року та її передсмертні записки з 2010 року. Роман відтворює злиття минулого й сучасності, молодості і старості, двох різних уявлень про кохання. Коментарі Рікардо щодо прочитаного додають глибини книзі. У романі «Будеш у мене мов та королева» порівнюється відновлення суспільства для двох статей. У книзі «Любий господар» письменниця зображує іронічний портрет чоловіка на ім'я Цезар у капіталістичному світі. Роман «Тремтіння» є одним із фантазійних від авторки Роси Монтеро. Це готичний роман-дистопія, який розгортається у віддаленому майбутньому. Головна героїня, Агва Фріа, відмовляється приймати існуюче суспільство і вирушає на пошуки нового місця, де вона та її ще ненароджене дитя можуть «мріяти про нові мрії». Багато робіт Роси Монтеро були нагороджені престижними преміями. Авторка є лауреаткою Премії критиків Мадрида (2014) та Національної літературної премії (2017). Також отримала міжнародні Премію Чилійського гуртка критиків (1998 та 1999) та Премію Римського прем'єра від Гейнт-Еміліона Франція (2006).

Отже, у підсумку можна сказати, що творчість Роси Монтеро відзначається широким спектром тематики та глибоким аналізом сучасного суспільства. Її романи й есе відкривають для читачів нові погляди на різні аспекти людського життя, від стосунків між чоловіком і жінкою до культурних та політичних змін у суспільстві. Крім того, її твори часто відзначаються оригінальним підходом до

розкриття глибинних психологічних портретів персонажів та вмінням створювати захоплюючі інтелектуальні та емоційні простори для своїх читачів.

РОЗДІЛ II. ВИБУДОВУВАННЯ ВЛАСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У РОМАНІ «ДОЧКА ЛЮДОЖЕРА» РОСИ МОНТЕРО

2.1. Роман «Дочка людожера» в системі сучасної іспанської літератури

Продовжуючи, «Дочка людожера» — один із найвідоміших романів Роси Монтеро, який був опублікований у 1997 році. Дія сюжету відбувається в Іспанії наприкінці 2003 століття. З моменту публікації він мав успіх у продажах, а також заслужив премію «Примавери» за іспанський роман того ж року. У 2003 році роман був адаптований до фільму Антоніо Сerrано, головну роль у якому взяла Сесілія Рот. Також театральна режисерка Джина Мондж за основи роману поставила театральну виставу «Знайди себе».

Насправді не дивлячись на назву, жодного батька-людожера в книзі не буде. Але письменниця і журналістка Роса Монтеро знає, що яскравий, навіть, частково скандальний заголовок добре працює на продажі.

Це книга під оболонкою любовного роману та дещо водевільного сюжету про пошуки зниклого чоловіка (про якого майже із самого початку відомо, що живий у відносній безпеці). За таким простим сюжетом насправді для читачів буде розкриватися серйозна тема про непрості речі: гендерні ролі в сім'ї та суспільстві; корупція; співвідношення допустимого в методах боротьби за праву справу; історична пам'ять та її фальсифікація. Тому книга є ще й цікавим джерелом про історію іспанського анархізму ХХ століття.

Сюжет починається зі знайомства з подружньою парою, яка проживає в Мадриді, це письменниця Лусія Ромеро та Рамон Ірунья, податковий службовець. Хоча вони разом уже 10 років, але не любов визначає їх. Насправді можна сказати, що їх об'єднує звичка бути разом. З усім тим, пара вирішує взяти кілька днів і відвідати Відень напередодні Нового року, але щось трапляється безпосередньо перед вильотом: Рамон зникає без будь-яких пояснень.

В аеропорті її чоловік перед чергою на літак зайшов до туалетної кімнати. Лусія чекала його, але він усе не виходив. Жінка стежить за дверима, чекає на Рамона. Незабаром оголосять посадку, а його немає. Вона нервує. Потім,

наплювавши на пристойності, вона входить усередину — там нікого не було. Вона звертається в транспортну поліцію, дає довгі й нудні, а головне — безрезультатні, пояснення. Лусія вислуховує від поліцейських, що чоловіки часто уникають набридливих дружин, вибираючи для цього найдивовижніші способи.

Після обшуку по всьому аеропорту, Лусія, сповнена нервів, вирішує повернутися до їхньої квартири, а коли не знаходить там чоловіка, змушена повідомити про зникнення в поліцію. Ця ситуація попадає в новини, Лусія стає відомою жінкою в місті, чоловік якої зник за незрозумілих обставин.

Жінка відповідає на співчутливі, а іноді зловтішні дзвінки. Відхиляє пропозицію батьківської участі та підтримки. Її мама в цей час якраз переживає після розлучення другу молодість на Ібіці, а батько був актором, зараз знаходиться на пенсії. Батьки приїжджають до доньки, щоби підтримати її, але вона цього не хоче.

І тут час пояснити, чому роман називається «Дочка канібала». Насправді Лусія не любить та не терпить свого батька. Вона вважає його грубим та егоїстичним чоловіком, через якого її мама ніколи не була щасливою насправді. У романі є коротке порівняння батька Лусії з людоджером із казки «Кіт у чоботях». Можливо, у дитинстві ця казка справилана Лусію сильне враження, і тому вона запам'ятала образ людоджера звідти, почавши асоціювати його зі своїм батьком.

Лусія відправляє батьків додому, не прийнявши їхню допомогу. Вона розуміє, що поліція не буде активно шукати її чоловіка. Вона майже в розпачі, і не знає, до кого звернутися. Аж раптом їй телефонують та повідомляють, що її чоловік у заручниках у організації «Робітнича гордість». Викрадачі вимагали викуп у двісті мільйонів песет (приблизно 50 мільйонів гривень). Яких, зрозуміло, у Лусії немає. І не з'явиться, навіть якщо вона продасть всю власність.

На щастя, викрадачі дають слухавку Рамону. Він каже дружині, що брехав їй. І насправді він отримав великі гроші в спадок від його тітки. І все, що потрібно зробити, поїхати до банку, забрати їх та передати викрадачам.

Днем раніше на порозі жінки матеріалізувався старий сусід Фелікс (який був ветераном війни). Фелікс запропонував Лусії свою допомогу. І йому, на відміну від інших, вона не відмовила, повіривши в його щирість. Як не дивно, Фелікс знався про методи терористів набагато більше, ніж середньостатистичний іспанець.

Лусія розказала йому все, що їй відомо. Разом вони поїхали в аеропорт, де все сталося. Фелікс проаналізував місце події та зрозумів, як був своєї злочин.

Поступово Фелікс та Лусія зближаються та стають друзями. Фелікс самотній, тому готовий допомагати жінці всім, чим тільки зможе. Як виявилось, може він багато що. З тринадцяти років, як розповідає Фелікс Лусії, він був залучений у політичну боротьбу іспанських анархістів.

Фелікс та Лусія змогли забрати гроші, які були в спадку тітки Рамона. Як виявилось, тих грошей було навіть більше, ніж вимагали викрадачі. Коли гроші були вдома в Лусії, її намагалися пограбувати. На щастя, цьому запобіг двадцятишестирічний сусід Адріан, який також долучився до Лусії та Фелікса, щоб допомогти жінці повернути чоловіка.

Щоб знайти чоловіка, Лусії, Феліксу та Адріану доводиться пережити переслідування, автомобільні погоні, бійки, шантаж, підкуп. Фелікс постійно підбадьорює жінку, розповідаючи історії зі своєї молодості. Насправді історії Фелікса — важлива частина роману, яка розкриває його життя та анархічну систему тогочасної Іспанії.

Протягом роману читач простежує за тим, як змінюється характер та особистість Лусії. Від наляканої та невпевненої жіночки середнього віку вона приходить до дорослої та зрілої жінки, яка розуміє, що найважливіше у її житті — це вона сама. У круговерті подій героїня переосмислює своє колишнє життя, по-новому бачить навколишній світ, своїх близьких і — нарешті — розуміє свого батька на прізвисько Канібал.

Через декілька місяців пошуку Лусія з друзями все ж заплатили гроші за викуп, але її чоловіка не відпустили. Тому вона сама йде туди, де його тримають, і знаходить його. Там від чоловіка та інспектора Гарсії (який приймав раніше від

неї заяву про зникнення Рамона) вона дізнається правду: її чоловік був замішаний у корупційній схемі, за що отримував великі гроші на роботі. Але після цього їх та їхній відділ розсекретили, тому Рамон вирішив зникнути. Тобто зімітувати своє викрадення.

Організації «Робітнича гордість» насправді не існувало. Ті гроші, які були ніби від тітки, і були грошами, які Рамон отримав унаслідок корупційних схем. Тому він та інспектор вирішили зробити таку схему, за якої гроші їм будуть передані напряму, і щоби поліцейські органи та судді не знайшли їх. Пограбування домівки Лусії також зініціював Рамон. Лусія покидає Рамона, переосмислює своє життя та починає все спочатку.

Роман «Дочка людоджера» став знаковим для іспанської літератури. У книзі піднімалися теми стосунків у шлюбі, брехні та довіри, ролі жінки в іспанському суспільстві, а також тероризму та міжнародного впливу великих корпорацій на життя простих людей. Старання Роси Монтеро були помічені. У 1997 році за роман «Дочка людоджера» вона отримала премію «Примавера», яка є однією з найпрестижніших у літературному світі Іспанії.

2.2. Фактори, що впливають на формування ідентичності у романі «Дочка людоджера»

У романі «Дочка людоджера» авторка використовує багато сатири та іронії. Через це її книгу можна назвати «іронічним детективом». Роман Роси Монтеро наче створений із метою показати буденні речі під іншим кутом, використовуючи закони гумору та висміювання. Жарти авторки розумні, не вимучені, щоразу доречні, а міркування про жіночу психологію не банальне. Але головне, що Росі Монтеро вдається розсунути межі жанру, надати йому друге дихання. Іронічний детектив, подолавши сан-антонієвський комікс, таксамо як і ледве вловимий дух радянського жіночого журналу в романах Хмелевської, повертається до іспанської письменниці в лоно великої літератури.

Зникнення чоловіка героїні, його пошуки, втеча від одних мафіозних

угруповань, дружба з іншими — усе це є приводом не лише для веселих тонких жартів, натяків та іронії, а і для внутрішнього зростання героїні. Це, мабуть, найбільша розбіжність роману з канонічними творами жанру: у класичному, а тим більше в іронічному детективі, «діалектика душі» героя нікого не хвилює — яким він є на початку роману, таким він його й закінчує. Героїня Монтеро не змогла б стати «обличчям» серії книг — занадто сильно вона змінилася, занадто багато зрозуміла й переоцінила.

Духовному зростанню героїні сприяє викрадення чоловіка, любов прекрасного юнака та розповіді в кількох розділах про життя старого сусіда Фелікса — колишнього революціонера з Латинської Америки, іспанського тореадора, учасника Руху Опору у Франції. Історії Фелікса могли стати ще більшим романом, ніж «Донька людоджера». Історії Фелікса дивують яскравістю деталей, у них відчувається дух історії ХХ століття.

У «Дочці людоджера» вражаюче дотримані пропорції: залишаючись біля канону іронічного детектива, Роса Монтеро змогла абсолютно серйозно розповісти про диво перетворення замученої життям сорокарічної невдахи на мудру молоду жінку. Роса Монтеро зробила це літературно, розумно та захоплююче.

Безсумнівно, що факторами змін характеру та особистості Лусії стали її нові друзі — Фелікс та Адріан. За їхньою допомогою вона знаходить не лише свого чоловіка, а і свою нову особистість.

Персонаж Фелікса — це символ останнього життєвого етапу. Відважний молодий старий, що розповідає власну історію втрат і невдач, історію анархіста, тореро, відчайдушного і зневіреного коханця, турботливого чоловіка, осиротілого самотнього вдівця. Історія Фелікса схожа з половиною історій, які можна знайти в Хемінгуея в «Старий і море»: безумства кориди, революційні пристрасті й подвиги, фатальні жінки, втрати і крах надій.

Фелікс каже Лусії:

«Дитина думає, ніби життя — це накопичення, ніби з роками ти щось завойовуєш, заробляєш, колекціонуєш, складаєш у свою скарбничку, а насправді

ти весь час і безповоротно щось втрачаєш, від чогось відмовляєшся. Підлітки погано розуміють, що таке смерть, думають, що смерть — це невід’ємна частина життя, уявляють, ніби це щось таке, через що можна пройти, а потім захлинаючись розповідати приятелям. Не спокушай нещастя: це жорстокий кат. Бо те, що спочатку здається короткочасним відходом у страждання, швидко перетворюється в нестримне падіння з гори. І з кожним разом ти все далі від того, ким був. З кожним разом усе невизначний серед тіней. Нещастя — це країна, звідки мало хто повертається».

Саме Фелікс дає Лусії надію на знаходження шляху до самої себе. Хоча для цього їй доведеться втратити більше, ніж вона може собі дозволити й навіть більше, ніж має.

Персонаж Адріана — це символ розумової невинності, категоричності і відсутності особистої історії. Напевно, саме тому його голова забита непотрібними фактами. Він сором’язливий і шалено привабливий. У ньому життя тіла й душі нерозривно сплетені в тугий буттєвий клубок. Він завжди, безумовно, правий. Від нього несе феромонами. Він майже дитина, але з тілом статевозрілого чоловіка. Ласкавий щеня, який серце не розіб’є, але подряпає. І в цій історії він, звичайно, самий безликий. Хоча для Лусії він останній шанс на юну пристрасть без небезпеки впасти в рутину.

2.3. Ознаки та етапи вибудовування ідентичності у головній героїні твору

Лусія — це центр книжкового Всесвіту в «Донці людоджера». В’яла на початку Лусія обдурить читача не один раз. У своїх роздумах вона скаже багато правди. Ця правда буде гіркою. Вона стосуватиметься в’янення жінки, старіння, втрату себе в повсякденності. Велика частина розповіді Лусії — це історія втрат, це виставлена на загальний огляд криза середнього віку. Показовим є наступне міркування Лусії:

«Ми, люди, з роками внутрішньо міліємо. Таких живих мерців я знаю чимало. Сорокарічні чоловіки й жінки, більш-менш влаштовані, часто досягли

вершин у своїй професії, часом зітхають і кажуть: «Раніше я так любив займатися спортом...» (тепер же через сидячий спосіб життя він перетворився в огидного товстуна). Або: «в молодості я складала вірші і прозу» (а тепер не тільки не пише ні слова, але і взагалі останнім текстом, який вона прочитала за минулі п'ять років, була інструкція з користування відеомагнітофоном). Або: «ти не повіриш, раніше я жив кожним днем, був здатний на несподівані вчинки, об'їхав всю Європу автостопом» (і в цедійсно важко повірити, тому що зараз у цій людині не більше життя, ніж у брукві, і не більше рухливості, ніж у грибі Боровику). У кожного в душі ціле зібрання мумій, а в шафі не один скелет, а ціле кладовище».

Для героїні найціннішими і близькими в книзі виявилися якраз ці зауваження про фізичне старіння і душевної втоми:

«Всі жінки в якийсь період життя починають походити на своїх матерів, але на матерів літніх, коли життя матері хилиться до занепаду; немов мати, згасаючи, компенсує свій неминучий кінець генетичним вторгненням у дочку, майже диявольським чином опановуючи тіло й дух дочки» [20].

Лейтмотивом у міркуваннях Лусії є тема про подружню неухажливість. Раптом виявляється, що всі ці роки вона жила з людиною, про яку нічого не знала:

«Чи помічала я? Та вже цілу вічність я навіть не дивилася на Рамона! Це одна з тих гидот шлюбу, про які заведено мовчати... Наскільки побут і повсякденність щільно закривають від нас життя іншої людини» [20].

Під час у книзі Лусія перетворюється з наляканої та в'ялої сорокарічної жінки на сильну та сміливу особистість. Вона знаходить свого чоловіка, веде переговори з терористами, ризикує, у ці ж моменти вона змінюється та дорослішає, відкриваючи очі на своє життя. Вона розумію, що до цього майже не жила, а тільки вдавала, що щасливо живе разом із чоловіком.

Серед ознак вибудовування ідентичності в Лусії можна виокремити наступні:

1. Зміна характеру. Лусія перетворюється з наляканої та в'ялої жінки на

сильну та сміливу особистість, яка готова ризикувати та взяти ініціативу у важливих ситуаціях.

2. Пізнання себе. Під час пошуку чоловіка й ризикованих ситуацій Лусія розуміє більше про себе та свої справжні прагнення, відкриваючи очі на своє життя та свої можливості.

3. Виявлення сміливості й рішучості. Лусія виявляє в собі несподівану сміливість і рішучість у важливих моментах, не довіряючи поліції та беручи справу у свої руки.

4. Перегляд власних цінностей. Під впливом подій Лусія переосмислює свої цінності та пріоритети, розуміючи, що до цього вона лише вдавалася, а не жила повноцінним життям.

Ці ознаки вказують на еволюцію ідентичності Лусії та її зростання як особистості протягом подій у романі «Дочка людоджера». Лусія перетворюється зі звичайної жінки, яка просто існує у своєму житті, на сміливу та рішучу особистість, готову діяти й ризикувати для досягнення своїх цілей. Вона вирішує не чекати, але діяти, довіряючи своїм інстинктам і вмінням вирішувати проблеми. Цей процес трансформації допомагає Лусії знайти себе, зрозуміти свої справжні цінності та пріоритети, а також розкрити свій потенціал як сильної та самостійної жінки. Таким чином, роман «Дочка людоджера» не лише розповідає історію пошуку зниклого чоловіка, але і процес самопізнання та становлення головної героїні як особистості.

Окрім цього, можна виокремити кілька етапів вибудовування ідентичності Лусії в романі «Дочка людоджера».

1. Початок конфлікту. Спочатку Лусія перебуває в зоні комфорту, не задовольняючи своїх потреб у самовираженні та ризику. Її ідентичність здебільшого формується зовнішніми чинниками, а не внутрішніми переконаннями.

2. Зіткнення з кризою. Викрадення чоловіка стає кризовою точкою, яка змушує Лусію вийти за межі свого звичного життя. Це викликає переосмислення її цінностей, переконань і призводить до появи нових аспектів її ідентичності.

3. Пошук самопізнання. Під час пошуку чоловіка та стикання з небезпекою Лусія вивчає себе, розкриваючи свої справжні потреби, бажання та здібності. Вона починає розуміти, що справжнє щастя та самовираження знаходяться всередині неї самої.

4. Перетворення і самореалізація. Поступово Лусія змінюється під впливом подій, набуваючи нових навичок, сміливості та рішучості. Вона стає самостійною і сильною особистістю, яка готова боротися за своє щастя і вільне самовираження.

Ці етапи демонструють динаміку та еволюцію ідентичності Лусії протягом роману, показуючи її перехід від звичайної жінки до сміливої і сильної особистості, яка готова приймати виклики життя. Лусія проходить складний шлях самопізнання, під час якого вона зустрічається зі своїми страхами, невизначеністю та внутрішніми суперечностями. Проте кожен етап її перетворення допомагає їй зростати як особистості, набуваючи впевненості в собі та вміння боротися з труднощами. Цей процес відображає не лише зміну зовнішнього стану речей, але і глибоку трансформацію внутрішнього світу Лусії, що дозволяє їй вибудувати нову, більш сміливу та автентичну ідентичність. Таким чином, роман «Дочка людожера» стає не лише історією пошуку зниклого чоловіка, але й маніфестом внутрішнього зростання та становлення головної героїні як незалежної та сильної жінки.

Отже, можна зробити висновок, що вибудовування ідентичності головної героїні відбувається через складну та динамічну взаємодію з різними життєвими викликами та обставинами. Лусія змушена стикатися з різноманітними перешкодами та небезпеками під час пошуку свого чоловіка. Ці виклики вимагають від неї прийняття рішень, ризику та виявлення внутрішньої сили. Головна героїня постійно аналізує свої дії, почуття та переконання, що дозволяє їй краще зрозуміти себе та свої мети в житті. Процес вибудовування ідентичності Лусії відбувається через постійний пошук, випробування та самопізнання, що дозволяє їй зростати як особистість та стати більш автентичною та сильною жінкою.

ВИСНОВКИ

Метою дослідження було дослідити процес вибудовування власної ідентичності головної героїні Лусії Монтеро в романі «Дочка людожера» Роси Монтеро. Для цього був виконаний ряд завдань.

Зокрема, автором дослідження було розкрито поняття «ідентичності» в літературному вимірі. Це поняття є багатозначним науковим та життєвим терміном, що широко розповсюджений у сучасних суспільних науках, від математики та генетики до філософії, психології, політології, соціології та історії. Активно ідентичність використовується в літературі.

Під терміном «ідентичність» можна розуміти внутрішню сутність особистості, її унікальні риси, які визначають її як індивіда. Це поняття охоплює сукупність переконань, цінностей, досвіду та емоцій, що формують індивідуальну самотність кожної особистості. Зазвичай, головні герої літературних творів проходять через випробування або тяжкі події у своєму житті, що сприяє вибудовуванню їхньої справжньої особистості та формуванню ідентичності.

Була вивчена літературна та громадська діяльність авторки роману «Дочка людожера» Роси Монтеро. Роса Монтеро — одна з найвідоміших та найбільш талановитих сучасних письменниць Іспанії. Її творчість характеризується глибоким аналізом сучасного суспільства та психологічних портретів персонажів. Частина її творів були відзначені іспанськими та міжнародними нагородами та преміями.

Роса Монтеро веде активну громадську діяльність: виступає за права жінок та тварин, підтримує ліберальні сили та демократичні партії. На думку Роси Монтеро, сучасний світ знаходиться в скрутному становищі, у якому правлять міжнародні корпорації. Актуальні проблеми суспільства Роса Монтеро переносить на сторінки своїх романів.

Автор дослідження проаналізував роман «Дочка людожера». Це історія про подружжя Лусію Ромеро та Рамона Ірунью, які в шлюбі вже понад 10 років. Напередодні Нового року Рамон зникає, Лусія починає шукати свого чоловіка. У

цьому їх допомагають її сусіди та нові друзі Фелікс та Адріан. На шляху до відповідей, Лусія дізнається багато правди про свого чоловіка, про своє життя та про цей світ. Вона змінить свої погляди та пройде через багато випробувань, щоб врятувати себе та почати життя спочатку.

Досліджені та виявлені фактори, які вплинули на формування ідентичності Лусії Монтеро в романі «Дочка людоджера». Безумовно, головна подія, що стало початком змін у житті Лусії, це зникнення її чоловіка. Це сприяє духовному зростанню героїні та формуванню її самостійності. Факторами змін характеру та особистості Лусії стали її нові друзі — Фелікса та Адріан. За їхньою допомогою вона знаходить не лише свого чоловіка, а і свою нову особистість.

Серед ознак вибудовування ідентичності Лусії можна назвати наступні: зміна характеру, пізнання себе, виявлення сміливості та рішучості, перегляд власних цінностей. Ці ознаки вказують на еволюцію ідентичності Лусії та її зростання як особистості протягом подій у романі «Дочка людоджера». Лусія перетворюється зі звичайної жінки, яка просто існує у своєму житті, на сміливу та рішучу особистість, готову діяти й ризикувати для досягнення своїх цілей.

Вибудовування власної ідентичності Лусії в романі «Дочка людоджера» пройшла в такі етапи: початок конфлікту, зіткнення з кризою, пошук самопізнання, перетворення і самореалізація. Ці етапи демонструють динаміку та еволюцію ідентичності Лусії протягом роману, показуючи її перехід від звичайної жінки до сміливої і сильної особистості, яка готова приймати виклики життя.

RESUME

to the coursework on the topic "Building one's own identity in Rosa
Montero's novel *The Cannibal's*

Daughter"

The purpose of the course work was to investigate the construction of one's own identity in Rosa Montero's novel "*The Cannibal's Daughter*". The object of the course work is the topic of building one's own identity. The subject is the novel "*The Cannibal's Daughter*" by Rosa Montera.

The author of the study revealed the concept of "identity" in the literary dimension. This concept is a multi-meaning scientific and life term that is widespread in modern social sciences, from mathematics and genetics to philosophy, psychology, political science, sociology and history. Identity is actively used in literature.

Literary identity is often reflected through the inner monologue of the hero, his thoughts and search for his own self. This process gives the reader an opportunity to feel the emotional and psychological depth of the characters and their internal contradictions. Identity in literature is often considered in the context of the interaction of heroes with their socio-cultural environment. This allows reflecting the influence of external factors on the formation of personality and its reaction to social changes. In addition, literary identity is often emphasized through symbols, images and metaphors, which help the reader to better understand the inner world of the characters and their attitude to the world.

The literary and public activity of Rosa Montero, the author of the novel "*The Man-Eater's Daughter*", who is one of the most famous and talented modern writers of Spain, was studied. The author's work is characterized by a deep analysis of modern society and psychological portraits of characters.

The author of the study analyzed the novel "*The Cannibal's Daughter*", which is the story of the forty-year-old Spanish writer Lucia Romero and her husband Ramon Irunha. On the eve of their family trip, Ramon disappears, kidnapped by thieves. Lucia, an insecure and weak woman, will have to independently investigate

the kidnapping of her husband and find answers to all the questions.

The author researched and identified the factors that influenced the formation of Lucia Montero's identity in the novel "The Man-Eater's Daughter". The author of the coursework also singled out the stages of building Lucia's own identity in the novel.

The course work consists of 30 pages. The list of references includes 19 titles.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біографія Роси Монтеро [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Роса_Монтеро дата відвідування: 15.03.2024
2. Бокшань Г. Проблеми пам'яті та ідентичності в літературі / Г. Бокшань // Збірник наукових праць (філологічні науки) 2018. №11. С.3-7.
3. Волохова Г. Л. Трактуння поняття ідентичності в організаційному контексті[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4c1e43d1-783b-4645-900d-925362972a65/content> дата відвідування: 15.03.2024
4. Демидова Н. Аспекти ідентичності в гуманітарному дискурсі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/300405067.pdf> дата відвідування: 15.03.2024
5. Донченко Л. О. Художні моделі національної ідентичності: Монографія.К.: КНТ, 2014. 220 с.
6. Ідентичність: текстуальні виміри: колективна монографія / за ред. Ольги Бігун. Івано-Франківськ: видавець Кушнір Г. М., 2021. 295 с.
7. Кудря, М. М. (2010) Питання ідентичності та національної ідентичності в зарубіжній літературі. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (50). с. 22-26.
8. Лисак Н. С. Національна ідентичність та національні образи в літературі: розходження і точки дотику
9. Листушенко В. В. Аспекти дорослішання особистості у романі Роси Монтеро “Дочка людожера” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/4761/Листушенко.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
10. Накашидзе І. До питання про теорію національної ідентичності у літературній діаспорі [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32640/2/TSDNM_2020_Nakashydze_I-Do_pytannia_pro_teoriiu_137-139.pdf дата відвідування: 15.03.2024
11. Рахнянський В. В. Модель формування етнічної ідентичності в літературі

- чкано: варіант Ричарда Родрігеса / В. В. Рахнянський. Київ: Київський національний лінгвістичний університет, 2019. 215 с.
12. Романенко О. В. Ідентичність нації та тексту: як сучасна українська література формує інтенсивні образи національної ідентифікації / О. В. Романенко // Літературний процес: тенденції, імена, методологія. 2016. №7. С. 112-120.
  13. Романова С. В. Пошук власної ідентичності як аспект самопізнання у прозі Роси Монтеро (2000-2008 рр.) / С. В. Романова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Філологія. Літературознавство. 2011. Т. 164, Вип. 152. С. 101-107.
  14. Романова С. В. Роль тіла у ритуалах переходу у романі Роси Монтеро “Історія прозорого короля” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2008/101-88-14.pdf> дата відвідування: 15.03.2024
  15. Романова С. Реалізація неоміфологічної свідомості крізь призмуаніміалістичної метафори у прозі Роси Монтеро [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/141/142> дата відвідування: 15.03.2024
  16. Урись Т. Художня література як джерело формування національної ідентичності у культурній парадигмі розвитку особистості / Т. Урись // Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. №5. С. 183-190.
  17. Філіма Х. Проблеми національної ідентичності в письменницькій мемуаристиці ХІХ СТ. / Х. Філіма // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. 2018. №19. С. 161-163.
  18. Чорна Л. Г. Ідентичність особи: від групи до індивідуальності (методологічний аналіз) / Л. Г. Чорна // Теоретико-методологічні проблеми та актуальні завдання політичної психології. С. 108-118.
  19. Яблонська Т.М. Ідентичність як предмет психологічного аналізу // Наукові записки Інституту психології ім.Г.С.Костюка НАПН України /за ред. акад. С.Д.Максименка – К.: Ніка-Центр, 2010. – Вип.38. – 392 с.

20. Монтеро Р. Донька людожера [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://coollib.net/b/125658-rosa-montero-doch-kannibala/read> дата відвідування:
15.03.2024